

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОСВІТА І ЗДОРОВ'Я ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ,
СПОРТУ І ЗДОРОВ'Я

Український державний університет
імені Михайла Драгоманова

2024 р.

УДК 37.016:613]:005.745
0-72

Матеріали VI Міжнародного симпозиуму «Освіта і здоров'я підрастаючого покоління»: Зб. наук. Праць / За ред. Білик В.Г. Вип. 6. К.: Алатон, 2024. 227 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Андрущенко Віктор Петрович – ректор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, академік НАПН України, Член кореспондент НАН України, доктор філософських наук, професор.

Тимошенко Олексій Валерійович – декан факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор.

Білик Валентина Григорівна – завідувачка кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор.

ISBN 978-617-7834-38-9

© Редакційна колегія, 2024
© Автори статей, 2024
© Видавництво «Алатон», 2024

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Романенко Олександр Володимирович

кандидат педагогічних наук, доцент факультету фізичного виховання, спорту та здоров'я, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова?

вчитель школи №321 міста Києва

Янішевський Юрій Володимирович

майстер спорту з плавання, старший викладач кафедри фізичного виховання Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Постановка проблеми. Провідною проблемою забезпечення якості виробничої педагогічної практики є недостатня готовність освітян до сприйняття й реалізації завдань реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». Потреба в підготовці майбутніх педагогів нової генерації, забезпеченні умов для становлення й розвитку сучасних альтернативних моделей особистісного розвитку студентів практикантів.

Аналіз досліджень і публікацій. Педагогічна практика розкрита в дослідженнях М. Воробйова, Т. Круцевич [1, с.25], А. Алексюка С. Гончаренка, М. Євтуха, І. Зязюна, Л. Кравець, Н. Кузьміної, В. Сластьоніна та інших. Важлива форма практичного засвоєння процесії, педагогічна практика, за словами С. Гончаренка [2, с. 28], реалізується в умовах, максимально наближених до реальних, на основі безпосередньої участі студентів у педагогічному процесі, що забезпечує формування професійно необхідних умінь і навичок, закріплення й застосування теоретичних знань. Саме в самостійному виконанні майбутніми педагогами повноцінної професійної діяльності, на думку М. Євтуха [3, с. 140], полягає специфіка цієї найефективнішої форми професійної підготовки вчителя нової формації, який опанував загальною та професійною культурою, має педагогічне послідовне мислення, вільне від ідеолого-політичного тиску і стереотипів минулого. Педагогічна практика, зазначає Л. Кравець [4, с. 180], має базуватися на активній позиції студента на основі чітко сформульованих завдань, спрямованих на залучення практиканта до різних видів діяльності. Як форма професійного навчання практика сприяє практичному пізнанню законів педагогічної діяльності, її принципів і засобів організації, формуванню особистості, змінам у її внутрішньому світі й поведінці,

розвитку індивідуального стилю професійної діяльності та рефлексії як професійної якості.

В роботі Вітвицької С.С зазначено, що коледж в США може бути самостійним вищим навчальним закладом з дворічним або чотирирічним строком навчання; він може також входити до складу університету. Тривалий час найбільший престиж мали університети, особливо такі, як Гарвардський, Стенфордський, Каліфорнійський, Нью-Йоркський.

Організація німецького університету – це порівняно незначна роль чи повна відсутність кафедр. Кафедра – це трибуна. Кафедра означає професорські обов'язки; на дверях німецьких університетів немає написів «кафедра», лише – «професор». Він виконує основне навчальне навантаження. Немає доцентури, а є помічники, які працюють у тій галузі, що й професор, є співробітники й аспіранти, секретар. Професор має кабінет, телефон, апаратуру і оргтехніку.

Вища освіта у Німеччині поєднує дослідження з навчальним процесом при достатній увазі до формування особистості студента. Німеччина законодавчо захищає права громадян (що мають атестат про середню освіту) на безкоштовну освіту без складання вступних іспитів. Однак полегшений вступ не призводить до негативних наслідків завдяки високій якості підготовки спеціалістів, що здійснюється відповідно до вимог роботодавця.

Китай вирішує проблеми і кількісного, і якісного зростання педагогічної школи. Передбачається підвищити якість освіти, передусім базової, забезпечити комплексність підготовки, урізноманітнення форм вищої освіти. Заслужують на увагу заходи щодо підвищення кваліфікації педагогів та їх соціального статусу як гарантії якості навчання: проведення по всій країні

обов'язкових кваліфікаційних екзаменів для учителів, поширення курсів їх перепідготовки, запровадження системи найму вчителів та посилення відповідальності керівників освітніх установ, підвищення рівня оплати педагогічної праці [5. с. 339].

Мета статті – проаналізувати зарубіжний досвід якості освіти та висвітлити організацію виробничої педагогічної практики студентів фізичного виховання в умовах реформування школи.

Виклад основного матеріалу. Виробнича педагогічна практика студентів III курсу є невід'ємною складовою процесу підготовки фахівців спеціальності «Фізичне виховання».

Процес фізичного виховання в школі спрямований на навчання руховим діям, вихованню фізичних якостей, надання спеціальних знань з галузі фізичної культури та спорту, формування організаторських вмінь та навичок, виховання характеру школярів та ін. У процесі педагогічної практики відбувається не лише перевірка теоретичної та практичної підготовки студентів до самостійної педагогічної діяльності, але й створюються широкі можливості для підвищення професійної майстерності майбутнього спеціаліста.

Педагогічна практика – важлива ланка в професійній підготовці студента. Вона спрямована на створення умов для підготовки студентів до діяльності вчителя, озброєння їх комплексом умінь і навичок, творчого здійснення всіх видів роботи, які передбачені навчальною програмою з фізичної культури, а також виховного впливу громадської роботи на формування людського фактору [6. с. 4].

У вересні поточного навчального року була укладена Угода про проведення виробничої практики студентів Українського державного університету імені Михайла Драгоманова факультету фізичного виховання, спорту та здоров'я в особі декану факультету Тимошенко Олексія Валерійовича та школою №321 міста Києва в особі директора Загладько Віталія Стефановича строком на три роки. Студенти, спеціальності фізична культура і спорт, Вероніка, Артем Б., Володимир, Анастасія, Катерина Г., Артем К., Нікіта, Катерина М., Олег, Іван, Валерій та ін. проходили практику в даній школі.

Програма практики передбачає практичну діяльність студентів за такими основ-

ними розділами: організаційна робота, навчально – методична робота, фізкультурно-оздоровча та спортивна робота, науково-дослідницька робота, виховна робота.

Організаційна робота, колективні форми роботи. Участь в установчій конференції, тематика якої включає мету і завдання педагогічної практики, основні питання змісту та організації педагогічної практики студентів 3 курсу.

Співбесіда з працівниками школи: директором школи, вчителем фізичної культури, класним керівником. Ознайомлення зі школою: умовами роботи та матеріально-технічною базою; розташуванням адміністративних і допоміжних приміщень, навчальних кабінетів; організацією діяльності вчителів та учнів в умовах здійснення різних форм навчальної і виховної роботи; виконанням учителями та учнями елементів режиму навчального дня.

Ознайомлення з умовами організації фізичної культури в школі: матеріально-технічним забезпеченням для проведення уроків з фізичної культури за розділами програми та позакласної роботи; станом спортивного інвентарю і обладнання, їх кількістю і умовами зберігання; наявністю та оснащенням методичного кабінету з фізичної культури. Виготовлення найпростіших вимірювальних приладів для проведення науково-дослідної роботи. Ремонт спортивного інвентарю і обладнання. Робота на спортивних і фізкультурних майданчиках, у спортивній залі, над їх реконструкцією.

Участь у зборах, нарадах бригади з керівником педагогічної практики та методистами, обговорення проведених уроків з фізичної культури. Участь у підсумковій конференції та захист студентами педагогічної практики.

Індивідуальні форми роботи. Складання індивідуального плану роботи на період практики. Оформлення індивідуальної залікової документації та подання її методисту з фаху відразу по закінченні педагогічної практики.

Навчально-методична робота, колективні форми роботи. Загальне ознайомлення з планом роботи школи на навчальний рік на основі короткої характеристики директором або його замісником (завучем, організатором). Ознайомлення з формою та структурою документів позакласної роботи з фізичної культури, вивчення їх змісту: календарним

планом масових фізкультурно - оздоровчих заходів і спортивних змагань, положенням про спартакіаду та змаганнями з окремих видів спорту, сценаріями фізкультурних свят. Участь у методичних нарадах, які проводить керівник практики та обговорення виконаних студентами-практикантами конкретних завдань. Вивчення змісту документів планування роботи з фізичної культури (робочих планів, планів-конспектів та ін.). Перегляд уроків фізичної культури, які проводять вчителі в молодших, середніх і старших класах з наступним їх обговоренням у присутності вчителя та методиста з фаху. Участь в обговоренні уроків, які проводять інші студенти-практиканти.

Індивідуальні форми роботи. Розробка планів-конспектів з фізичної культури для прикріплених класів. Проведення уроків фізичної культури у прикріплених класах самостійно. Фізкультурно-оздоровча та спортивна-масова робота

Колективні форми роботи. Проведення вправ для визначення динаміки змін показників розвитку фізичних якостей учнів у прикріпленому класі. Проведення змагань згідно плану спортивно-масової роботи школи на навчальний рік.

Індивідуальні форми роботи. Виконання обов'язків помічника вчителя фізичної культури з організації одного із масових фізкультурно-спортивних заходів (змагання, спортивне свято тощо): підготовка місця проведення, обладнання, організація учасників та інші.

Науково-дослідницька робота. Перегляд та аналіз уроку фізичної культури. Визначення впливу навантаження на учнів на уроці фізичної культури (підрахунок 3-4 рази за урок).

Індивідуальні форми роботи. Складання протоколу педагогічного аналізу уроку фізичної культури. Проведення дослідження згідно теми курсової або дипломної роботи.

Виховна робота при проходженні виробничої педагогічної практики має на меті формування в учнів патріотизму та передбачає колективні та індивідуальні форми роботи.

До змісту виховної роботи студентів-практикантів входять: виховання в учнів культурних навичок поведінки; разом з класним керівником практикант повинен провести деякі

позакласні заходи, зокрема: «Козацькому роду нема переводу», «Зростаємо громадянами-патріотами Землі, що Україною зветься», також конкурси «Веселі старти», вікторини: «Пишаємося подвигами предків»; участь в акціях: «Ветеран мого двору» та інші; бути ініціаторами створення у роботі факультативних курсів «Історія фізичної культури» та «Традиції козацтва в сучасній фізичній культурі» та ін.

Індивідуальні форми роботи: ознайомлення з особливостями колективу учнів прикріпленого класу шляхом бесіди з класним керівником, встановлення особистих контактів з учнями, спостереження за їх проявом у різних видах позаурочної діяльності: громадсько-корисній праці, гуртках, під час проведення фізкультурно оздоровчих заходів; проведення виховних бесід з учнями з участю ветеранів війни, відомих спортсменів та визначних діячів у галузі фізичної культури і спорту з метою виховання в учнів почуття гордості, поваги до минулого та сучасного своєї країни, розуміння, підтримки та позитивного ставлення до оточуючих; виготовлення класних інформаційних бюлетенів: «Як ми живемо», «Бути здоровим – це модно», «В здоровому тілі – здоровий дух», «День захисника Вітчизни», «Я – патріот своєї Батьківщини» з фотографіями; походи до місць бойової слави, до місцевого краєзнавчого музею тощо; виконання студентом-практикантом конкретних доручень класного керівника прикріпленого класу.

Висновки. Педагогічна Конституція Європи, прийнята Асоціацією ректорів педагогічних університетів, яка стала стратегічним документом, що окреслює концептуальну платформу педагогічної освіти об'єднаної Європи ХХІ ст., визначає педагогічну практику як один із філософсько-методологічних принципів та основу ефективності педагогічного процесу підготовки учителів.

Виробнича педагогічна практика проводилася після проходження студентами циклу загальної підготовки та психолого-педагогічних і методичних дисциплін циклу підготовки у вищі. Під час практики був врахований зарубіжний досвід вищої освіти що дало можливість більш якісного виконання завдань виробничої педагогічної практики студентами практикантами та отримати позитивний відгук від вчителів фізичного

виховання і керівництва школи №321 міста Києва [7-8].

Список використаних джерел

1. Воробйов М.І. Практика в системі фізкультурної освіти /М.І.Воробйов, Т.Ю. Круцевич. – К.: Олімпійська література, 2006 р. – 192 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 375 с.
3. Євтух М.Б. Роль педагогічної практики у підготовці майбутнього вчителя. Scientific discoveries: projects, strategies and development: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Vol. 2), October 25, 2019. Edinburgh, UK: European Scientific Platform. С. 140–143. URL: http://lib.iitta.gov.ua/717595/1/24-63-PB-140-143_Тези_М.Б.%20Євтуха.pdf.
4. Кравець Л.М. Педагогічна практика як чинник професійного становлення майбутнього вчителя. Педагогічні науки. 2012. Вип. 55. С. 80–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pena_2012_55_16.
5. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с.
6. Лоза Т.О. Педагогічна практика з фізичної культури з учнями 5-9 класів: навчально-методичний посібник для студентів III курсу педагогічних університетів спеціальності «Фізичне виховання» /Т.О. Лоза. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 128 с.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОЗДОРОВЧОЇ ФУНКЦІЇ НАВЧАННЯ

Самойленко Олена Володимирівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Здоров'я – є основним критерієм для розвитку особистості яка здатна само-реалізуватися у творчому, професійному та фізичному станах. Сучасний вчитель повинен зробити процес навчання радісним, цікавим, корисним, невиснажливим а, головне – не шкідливим для здоров'я учнів. Науковці вважають, що основним завданням із підвищення якості освіти є вирішення проблеми охорони та збереження здоров'я учнів, тому що тільки здорова особистість спроможна успішно засвоювати знання, застосовувати їх на практиці, ефективно адаптуватися в динамічному суспільстві [7].

Проблема здоров'язбереження розглядається науковцями як соціально-біологічна основа життя держави, що формує потребу відповідально ставитися до здоров'я, як до головної цінності. Нею займалися фахівці різних галузей: психологи, педагоги, соціологи, філософи та ін. Сучасні педагогічні дослідження Антосика А.П., Бойко Ю.С., Григор'єва В.Й., Єжова О.О., Оржеховської В.М. [8, с. 138-143], Федько О.А. та ін. присвячені теоретичним і практичним аспек-

там відповідального ставлення до здоров'я, здорового способу життя, організації життєдіяльності, формуванню цінностей і культури здоров'я.

Аналіз результатів щорічних медичних оглядів школярів, вивчення проблем організації освітнього процесу свідчить про те, що вчителі, мають в своєму теоретичному арсеналі різноманітні методи, технології здоров'язбереження, начебто бажають учням здоров'я, проте не досягають виконання ключової функції освіти – оздоровчої [3]. За прогнозами спеціалістів, історики III тисячоліття говоритимуть про наш час, як про нову еру в розвитку людини. Еру, коли людина почала існувати в більшій гармонії з навколишнім середовищем. Сучасна людина – це особа, яка живе у сучасному суспільстві і відповідає на виклики, які ставить перед нею навколишній світ. Такі риси, як критичне мислення, глобальна свідомість, технологічна грамотність, гнучкість і адаптивність, соціальна відповідальність, різноманітність і відкритість, прагнення до саморозвитку, емоційна та психологічна стійкість визначають сучасну